



Cesja wierzycelności w praktyce



poradnik dla przedsiębiorców



→ Spis treści:

01	Dla kogo jest ten poradnik?	1
02	Praktyczne zastosowanie cesji w obrocie gospodarczym.	2
03	Czym jest przelew wierzytelności? Definicja i podstawy prawne.	4
04	Co może (a co nie) być przedmiotem cesji?	4
05	Forma cesji umowy cesji.	5
06	Strony umowy - na co zwrócić uwagę?	5
07	Jak opisać wierzytelność, aby uniknąć błędów?	6
08	Cena wierzytelności.	9
09	Oświadczenia Cedenta.	10
10	Zawiadomienie Dłużnika.	11
11	Załączniki do umowy cesji.	11
12	Case studies - typowe problemy i ich rozwiązania.	13
13	Zabezpiecz swój interes.	15

Dla kogo jest ten poradnik?

Poradnik jest przeznaczony dla przedsiębiorców z branży odszkodowawczej, warsztatów naprawczych, firm osuszających, remontowych i budowlanych, firm windykacyjnych, kancelarii prawnych i biur rachunkowych.

Powstał na gruncie naszego doświadczenia w dochodzeniu roszczeń przez nabywców wierzytelności. W sposób praktyczny omawiamy instytucję przelewu wierzytelności (cesji) w obrocie gospodarczym, skupiając się na umowach odpłatnych.

Poradnik ma charakter praktyczny. Jego celem jest pomoc w przygotowaniu lub analizie umów cesji, uniknięciu błędów formalnych oraz ułatwienie zawarcia skutecznej i bezpiecznej transakcji.

Dlaczego w Poradniku nie znajdziesz wzoru umowy cesji?

Umowa cesji to fundament skutecznego dochodzenia roszczeń. **Stoimy na stanowisku, że stosowanie tzw. "gotowców" może bardziej zaszkodzić niż pomóc.** W praktyce obrotu gospodarczego uniwersalny wzór przestał być bezpiecznym rozwiązaniem, ponieważ:

- dłużnicy coraz częściej kwestionują skuteczność przelewów;
- sądy coraz bardziej rygorystycznie oceniają umowy cesji;
- zmieniające się orzecznictwo i regulacje prawne wymagają indywidualnego podejścia do każdej transakcji.

Sugerujemy dobór umowy cesji dopasowanej do konkretnego modelu biznesowego, rodzaju wierzytelności oraz ryzyk prawnych i podatkowych aktualnych w danej branży.



Praktyczne zastosowanie cesji w obrocie gospodarczym

Cesja jako zabezpieczenie wierzytelności (cesja powiernicza)

W tym wariantcie cesjonariusz nabywa wierzytelność nie po to, by od razu z niej skorzystać, lecz jako zabezpieczenie spłaty innego roszczenia.

Cesjonariusz może dochodzić wierzytelności tylko w przypadku niespełnienia świadczenia głównego. Po spłacie zabezpieczonej wierzytelności cesja wygasa bądź zostaje zwrotnie przeniesiona.

Zastosowanie: cesja należności na rzecz banku, jako zabezpieczenie kredytu obrotowego, zabezpieczenie pożyczek prywatnych.



Cesja globalna

Obejmuje wiele lub wszystkie wierzytelności przysługujące zbywcy wobec jednego lub wielu (wszystkich) kontrahentów.

Zastosowane: zabezpieczenie linii kredytowych, cesje między spółkami powiązanymi, factoring.



Cesja roszczeń odszkodowawczych

Powszechną praktyką rynkową jest cedowanie roszczeń wobec ubezpieczycieli, wynikających ze szkód w pojeździe, nieruchomościach lub ruchomościach na rzecz:

- kancelarii odszkodowawczych,
- windyktorów,
- usługodawców, w szczególności firm osuszających i warsztatów samochodowych.

Dzięki temu poszkodowany nie musi angażować własnych środków - otrzymuje usługę (naprawę, osuszanie, ekspertyzę, dochodzenie roszczeń) w zamian za przeniesienie roszczenia.

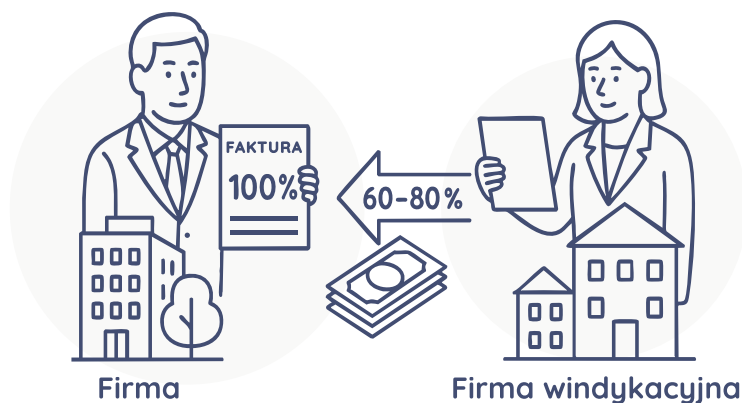
Cesja roszczeń z umów kredytów i pożyczek

Banki i instytucje finansowe regularnie dokonują cesji pakietów wierzytelności na fundusze sekurytyzacyjne, spółki windykacyjne i w ramach wewnętrznych grup kapitałowych

Cesja roszczeń z tytułu niezapłaconych faktur VAT

Popularna jest sprzedaż roszczeń wynikających z przeterminowanych faktur za ułamek wartości nominalnej w celu poprawy płynności, uporządkowania bilansu, a także przeniesienia ciężaru windykacji sądowej na wyspecjalizowany podmiot.

Często stosowana forma to sprzedaż wierzytelności za 60-80% wartości nominalnej do firmy windykacyjnej.



Cesja roszczeń w zamian za wykonanie świadczeń niepieniężnych

Cesja może być wykorzystana jako forma rozliczenia za usługę - zamiast zapłaty w pieniądzu, jedna strona przekazuje drugiej wierzytelność wobec osoby trzeciej.

Przykład: Cesjonariusz nabywa od Cedenta wskazaną wierzytelność w zamian za wykonanie świadczenia niepieniężnego polegającego na naprawie szkody, w szczególności: usunięciu skutków zalania, osuszeniu, odgrzybieniu, remoncie pomieszczeń lub innych działaniach przywracających lokal do stanu sprzed szkody.

Czym jest przelew wierzytelności? Definicja i podstawy prawne.

Wg przepisów:

art. 509 § 1 k.c.: Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiłoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania.

art. 509 § 2 k.c.: Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności o zaległe odsetki.

A teraz po ludzku:

Wierzyciel posiada wierzytelność. Co do zasady, wierzytelnością może dysponować swobodnie. Na przykład może ją sprzedać.

Cesja to umowa między zbywcą a nabywcą wierzytelności. Dłużnik nie musi wyrażać zgody na transakcję. Wierzytelność to prawo wierzyciela do domagania się od dłużnika spełnienia określonego świadczenia, najczęściej zapłaty. Na skutek cesji zmienia się podmiot, który może żądać spełnienia świadczenia od dłużnika.

Przelew może być odpłatny lub nieodpłatny.

Co może być (a co nie) przedmiotem cesji?

Umowny zakaz cesji: pactum de non cedendo

Konieczne zapoznaj się z postanowieniami umowy źródłowej z której wynika wierzytelność.

Strony umowy mogą:

- wprowadzić zakaz zbywania wierzytelności;
- uzależnić dokonanie przelewu przez wierzyciela od zgody dłużnika;
- uzależnić dokonanie przelewu od zachowania określonej formy umowy;
- wskazać podmioty, na których rzecz przelew nie może lub może być dokonany.

Ustawowy zakaz cesji dotyczy:

- Prawo odkupu rzeczy sprzedanej
- Prawo pierwokupu
- Prawo dożywocia
- Wynagrodzenie za pracę
- Wierzytelności rentowe
- Wierzytelności alimentacyjne

Dokonanie przelewu przy występowaniu ww. zakazów powoduje jego nieważność.

05

Forma umowy cesji

"Jeżeli wierzytelność jest stwierdzona pismem, przelew tej wierzytelności powinien być również pismem stwierdzony."

Czyli zwykła forma pisemna.

Przepisy szczególne mogą przewidywać dodatkowe wymagania formalne dla skuteczności przelewu, np. do przelewu wierzytelności hipotecznej niezbędny jest wpis w księdze wieczystej.



06

Strony umowy - na co zwrócić uwagę?

Pamiętaj, aby Strony - w szczególności jeżeli mamy do czynienia z osobą prawną - były prawidłowo reprezentowane.

Gdzie to sprawdzić?

W Rejestrze Przedsiębiorców KRS (wyszukiwarka-krs.ms.gov.pl)

Możesz sprawdzić od ręki i nieodpłatnie:

- kto wchodzi w skład zarządu,
- czy konieczny jest podpis dwóch członków zarządu, czy wystarczy jeden,
- czy spółka ustanowiła prokurenta i jaki jest zakres prokury (sprawdź, czy reprezentuje spółkę łącznie z członkiem zarządu, czy samodzielnie (prokura samoistna).

Dane identyfikacyjne kontrahenta:

Podpisując każdą umowę powinien mieć na względzie, aby od drugiej Strony umowy uzyskać dane niezbędne do wykonania umowy i dochodzenia roszczeń z jej tytułu. Seria i numer dowodu osobistego to za mało. Oprócz imienia, nazwiska oraz adresu zamieszkania, w umowie zawsze zostaw miejsce na uzupełnienie numeru PESEL.

Przy dużych lub nietypowych przelewach wierzytelności zachowaj maksimum ostrożności. Przed podpisaniem umowy z osobą prawną sprawdź umowę spółki lub statut. W niektórych przypadkach zawarcie umowy cesji może wymagać zgody zgromadzenia wspólników lub rady nadzorczej.

Jak opisać wierzytelność, aby uniknąć błędów?

Precyzyjne oznaczenie wierzytelności stanowi warunek ważności cesji.

"Konieczne jest wyraźne określenie stosunku zobowiązaniowego, którego elementem jest zbywana wierzytelność. Wymaga się oznaczenia stron tego stosunku zobowiązaniowego oraz przedmiotu świadczenia." - por. wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 08 sierpnia 2019 roku, I ACa 292/19, LEX nr 2726787.

1. Wskazanie stosunku prawnego, z którego wynika wierzytelność:

To element podstawowy - treść stosunku zobowiązaniowego z którego wynika wierzytelność, jest podstawą ważności cesji i dochodzenia roszczeń.

- wierzytelność z umowy pożyczki z dnia 01.02.2023 roku, zawartej pomiędzy A i B
- wierzytelność z tytułu umowy sprzedaży zawartej w dniu 01.02.2023 r. pomiędzy A i B
- wierzytelność wynikająca z umowy ubezpieczenia nr 01/XYZ zawartej z Towarzystwem Ubezpieczeń ABC
- wierzytelność z tytułu umowy o ustanowienie odrębnej własności lokalu i przeniesienia jego własności, zawartej pomiędzy A i B
- wierzytelność z tytułu umowy najmu lokalu użytkowego z dnia 01.02.2023 roku, zawartej pomiędzy A i B
- wierzytelność z tytułu faktury VAT nr 01/02/2023 z dnia 01.02.2023 roku wystawionej przez ABC

Uwaga! Wskazana jest weryfikacja statusu wierzytelności, w szczególności – czy była już prowadzona windykacja. Jeżeli tak, opis wierzytelności warto rozszerzyć stosownie do sytuacji o dane sądu, dane komornika, sygnaturę akt sprawy.

2. Wskazanie dłużnika (osoby zobowiązanej):

Wskazanie dłużnika nie jest elementem obowiązkowym, ale jest silnie zalecane, jako jeden z elementów identyfikujących przedmiot cesji. Ponadto, umożliwia skuteczne zawiadomienie dłużnika, zabezpiecza interes cesjonariusza i ogranicza ryzyko sporu, co do zakresu wierzytelności.

Przykład postanowienia:

„wierzytelność przysługująca wobec XYZ sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, posiadającej numer KRS: 00012345 wynikająca z umowy najmu z dnia...”

3. Wskazanie przedmiotu świadczenia:

Wskazanie przedmiotu świadczenia umożliwia uniknąć wątpliwości co do zakresu przelewu.

Przykłady:

- roszczenia cywilnoprawne związane z wystąpieniem wad fizycznych w nieruchomości, w tym z tytułu rękojmi jak i odpowiedzialności kontraktowej;
- roszczenie o zapłatę odszkodowania za szkodę rzeczową w nieruchomości [tutaj wskazać adres nieruchomości];
- roszczenie o zapłatę odszkodowania za szkodę w pojeździe /..... / z dnia

Zgodnie z art. 509 § 2 k.c. wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki.

Tym samym, oprócz roszczenia odsetkowego, automatycznie z przelewem na cesjonariusza przechodzą wszystkie roszczenia wynikające ze stosunku prawnego, w szczególności:

- o zaległe odsetki,
- o zapłatę kary umownej,
- o zapłatę odstępnego,
- o odszkodowanie za nienależyte wykonanie zobowiązania.

Pomimo regulacji ustawowej, warto dodać postanowienie:

“wraz z wierzytelnościami przechodzą na Cesjonariusza wszelkie związane z nimi prawa, w tym zwłaszcza roszczenia o dalsze należne odsetki, koszty procesu, koszty zastępstwa procesowego i zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym.”

4. Wskazanie co najmniej 2-3 identyfikatorów świadczenia:

Dobłą praktyką jest podanie co najmniej kilku cech pozwalających zidentyfikować wierzytelność w sposób jednoznaczny. Między innymi dlatego, że w wyskalowanej działalności opierającej się na odkupach wierzytelności mogą zdarzać się błędy. Wówczas jeden nieprawidłowy identyfikator może zostać wyjaśniony pozostałymi, które są prawidłowe. A o treści umowy cesji decyduje zgodny zamiar stron.

Przykłady identyfikatorów świadczenia:

- numer i data faktury: np. faktura nr 1/01/2024 z dnia 10.08.2024 roku;
- kwota roszczenia: np. 10.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 01.03.2024 roku;
- adres nieruchomości;
- numer polisy oraz numer szkody i data szkody;
- numer umowy i data zawarcia umowy.



Cena wierzytelności

W przypadku cesji wierzytelności cena nie jest jedynie wartością ekonomiczną - ma też znaczenie prawne. Cena ujawnia kauzę, czyli podstawę prawną przysporzenia, bez której przelew może być nieważny.

W przypadku sprzedaży wierzytelności jest to causa obligandi vel acuirendi – gdy przysporzenie ma na celu nabycie prawa lub innej korzyści.

W przypadku przelewu wierzytelności tytułem zabezpieczenia jest to causa cavendi - gdy przysporzenie dokonywane jest w celu zabezpieczenia wierzytelności.

W przypadku darowizny wierzytelności jest to causa donandi - gdy przysporzenie ma na celu obdarowanie innej osoby bez żadnego ekwiwalentu.



Uwaga! Gdy brakuje causy - cesja może być nieważna!

Przykład cesji nieważnej: Osoba fizyczna przenosi wierzytelność na firmę X bez podania przyczyny, ceny, wskazania tytułu darowizny ani zabezpieczenia.

Przykład cesji wątpliwej: Osoba fizyczna posiada wierzytelność w kwocie 300.000 zł. Przenosi ją na firmę za 1.000 zł.

Taka rozbieżność pomiędzy wartością przelewu wierzytelności a rzeczywistą kwotą roszczenia, w przypadku umowy zawieranej z konsumentem, może spowodować zarzut sprzeczności stosunku prawnego z zasadami współżycia społecznego.

Oświadczenia Cedenta

Oświadczenia Cedenta stanowią istotny mechanizm ochronny w umowie cesji - służą zabezpieczeniu interesów Cesjonariusza, ograniczają ryzyko transakcji i umożliwiają dochodzenie roszczeń w razie wprowadzenia w błąd.

Cedent oświadcza, że... Czyli niezbędnik oświadczeń:

-  W dniu podpisania umowy Dłużnik nie posiada wobec Cedenta żadnych roszczeń, które mogłyby być przedmiotem wzajemnych potrąceń, w szczególności roszczeń o zapłatę;
-  Wierzytelność nie była przedmiotem innego przelewu, nie jest obciążona prawem osoby trzeciej ani zajęta przez organ egzekucyjny;
-  Nie istnieją przeszkody prawne dotyczące przeniesienia wierzytelności, w szczególności jej przelew nie jest wyłączony przez zastrzeżenia umowne ustalone między Cedentem a Dłużnikiem;
-  Wobec wierzytelności nie toczy się żadne postępowanie sądowe, egzekucyjne ani administracyjne;
-  Jest wyłącznym właścicielem wierzytelności będącej przedmiotem cesji i przysługuje mu ona w całości;
-  Wszystkie dane identyfikujące wierzytelność są zgodne ze stanem faktycznym i dokumentacją źródłową;
-  wierzytelność nie jest przedawniona.

Zawiadomienie dłużnika.

Brak zawiadomienia dłużnika nie powoduje nieważności cesji ale sprawia, że dłużnik nie ponosi ryzyka zapłaty niewłaściwej osobie, jeżeli w chwili zapłaty nie wiedział o przelewie.

Obowiązek poinformowania dłużnika o przelewie w ustawie został nałożony na Cedenta. Jednakże to w interesie Cesjonariusza jest, aby Dłużnik spełnił świadczenie na jego rzecz, a nie na rzecz poprzedniego wierzyciela. Przepisy nie wyłączają możliwości skutecznego zawiadomienia dłużnika o cesji przez osobą inną niż Cedent.

Choć ustawa nie wymaga formy pisemnej, należy mieć na uwadze możliwość wykazania czynności zawiadomienia w razie sporu. To sugeruje wybór formy pisemnej, listem poleconym z potwierdzeniem nadania lub formy elektronicznej z potwierdzeniem przeczytania wiadomości.

Przykładowe zawiadomienie:

Szanowni Państwo,

niniejszym informujemy, że na mocy cesji wierzytelności z dnia 01 lipca 2025 roku, zawartej pomiędzy [Cedentem] a [Cesjonariuszem] doszło do przelewu wierzytelności przysługującej [Cedentowi] wobec Państwa z tytułu [XYZ].

Wszelkie płatności oraz kontakt w sprawie tej wierzytelności należy kierować wyłącznie do:

[Cesjonariusz - pełna nazwa, adres, NIP]

Rachunek bankowy: [numer rachunku]

Z poważaniem,

Cedent / Cesjonariusz

Załączniki do umowy cesji

Zawarcie poniższych załączników w umowie cesji jest opcjonalne. W praktyce obrotu gospodarczego załączniki są często udostępniane przed zawarciem umowy, a sama umowa zawiera klauzulę potwierdzającą przekazanie dokumentacji lub jej wcześniejsze udostępnienie do wglądu.

Wyjątkiem jest wykaz wierzytelności, który w przypadku cesji wielu roszczeń pełni funkcję techniczną, umożliwiając przeniesienie nadmiaru danych z treści umowy do przejrzystej tabeli stanowiącej załącznik.

1. Wykaz wierzytelności:

W przypadku cesji obejmującej więcej niż jedną wierzytelność zaleca się dołączenie tabeli zawierającej:

- ➔ mię i nazwisko lub nazwę dłużnika wraz z adresem zamieszkania / siedziby oraz numerem PESEL/NIP/KRS;
- ➔ podstawowe dane identyfikujące wierzytelność: data i numer umowy, faktury, data szkody, numer szkody;
- ➔ w przypadku nabycia wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym – dane Sądu, który wydał tytuł oraz sygnaturę akt postępowania;
- ➔ jeżeli sprawa jest na etapie postępowania egzekucyjnego – dane Komornika oraz sygnaturę akt postępowania.

2. Umowa źródłowa:

Kopia umowy (np. umowa pożyczki, sprzedaży, polisa wraz z OWU) z której wynika wierzytelność. Umożliwia cesjonariuszowi ocenę treści zobowiązania, jego wymagalności oraz ryzyk prawnych związanych z roszczeniem.

3. Faktura VAT

W przypadku wierzytelności handlowych - faktura VAT potwierdzająca wysokość i datę wymagalności świadczenia pieniężnego.

4. Zgłoszenie szkody i korespondencja z ubezpieczycielem

Istotne jest przedstawienie wszystkich decyzji zakładu ubezpieczeń w celu ustalenia wartości zaspokojonego roszczenia.

5. Pełnomocnictwa

Jeśli umowę podpisuje osoba działająca w imieniu Cedenta lub Cesjonariusza (np. pracownik, pełnomocnik, prokurent), warto dołączyć kopię pełnomocnictwa lub odpis z KRS.



Case studies - typowe problemy oraz ich rozwiązania

Case 1: Brak zawiadomienia dłużnika

Cedent sprzedał wierzytelność Cesjonariuszowi, ale nie poinformował Dłużnika.

Dłużnik zapłacił poprzedniemu wierzycielowi po przeniesieniu wierzytelności.

Cesjonariusz nie otrzymał należności, pomimo że zapłacił za wierzytelność. Dłużnik uważa, że spełnił świadczenie.

Kto ma rację?

Zgodnie z art. 512 k.c. dopóki zbywca (Cedent) nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie.

Obowiązek poinformowania dłużnika o przelewie został nałożony na dotychczasowego wierzyciela, czyli Cedenta. **Brak poinformowania o cesji jest zaniechaniem Cedenta.**

Nabywca wierzytelności posiada roszczenie odszkodowawcze wobec poprzedniego wierzyciela, który bezpodstawnie wzbogacił się jego kosztem.

Jak się uchronić przed tą sytuacją:

- ➔ zobowiązać Cedenta w umowie do zawiadomienia dłużnika o przelewie we wskazanym terminie (do dnia x lub w terminie x dni od zawarcia umowy cesji/zapłaty ceny);
- ➔ załączyć wzór zawiadomienia do umowy;
- ➔ samodzielnie zawiadomić dłużnika o przelewie wierzytelności.

Uwaga! Brak zawiadomienia nie powoduje bezskuteczności przelewu.

Case 2: Cesja roszczeń praw odszkodowawczych z polisy dobrowolnej OC na bank.

Poszkodowany na skutek zdarzenia ubezpieczeniowego chce odsprzedać swoje roszczenie. Na polisie dobrowolnej OC znajduje się wzmianka o cesji roszczeń praw odszkodowawczych na rzecz Banku udzielającego kredytu na zakup nieruchomości.

Czy Poszkodowany może scedować swoją wierzytelność na rzecz osoby trzeciej?

Nie może, dopóki nie uzyska od banku tak zwanej cesji zwrotnej.

Case 3: Błąd w oznaczeniu wierzytelności.

W umowie cesji wskazano wierzytelność "faktura nr 01/2024 z dnia 15.01.2024 roku" ale faktyczna faktura miała numer 10/2024. Dłużnik podważa skuteczność cesji, co skutkować może uznaniem, że nie doszło do skutecznego przeniesienia wierzytelności.

Rozwiązanie:

W każdej umowie stosuj co najmniej dwa identyfikatory wierzytelności:

- ➔ w przypadku wierzytelności z faktury VAT - numer faktury, data wystawienia;
- ➔ w przypadku wierzytelności z umowy źródłowej - numer umowy, data zawarcia;
- ➔ w przypadku szkody - data zdarzenia, numer szkody ubezpieczyciela.

Jeżeli błąd został wykryty po zawarciu umowy, można podpisać aneks korygujący oznaczenie wierzytelności.



Zabezpiecz swój interes - sprawdzone rozwiązania w cesji wierzytelności

Działasz w branży szkód komunikacyjnych?

Chcesz dowiedzieć się jak skutecznie zabezpieczyć swój interes i uniknąć niespodzianek ze strony ubezpieczyciela lub samego poszkodowanego?

Oferujemy praktyczne narzędzia dla Twojego biznesu:

- ➔ Rozbudowane wzory oświadczeń Cedenta, dostosowane do aktualnej linii orzecniczej sądów;
- ➔ Instrukcję zawierania umowy cesji z konsumentem, opracowaną z uwzględnieniem obowiązków informacyjnych wynikających z przepisów o ochronie konsumentów, ryzyka uznania cesji za nieważną;
- ➔ Szyte na miarę klauzule umowne zabezpieczające Twój interes.

Działasz w branży remontowej i osuszania?

Zastanawiasz się, jak wypracować model współpracy z poszkodowanymi?

Pomożemy Ci wdrożyć model, który nie uzależnia przyjęcia zlecenia od zdolności płatniczych poszkodowanego, a jednocześnie zapewnia zaspokojenie roszczeń bezpośrednio w zakładzie ubezpieczeń.



Marta Kryczka

Radca Prawny

📍 Jaśkowa Dolina 132 lok 13,
80-286 Gdańsk

✉ info@juristo.pl

☎ tel. 575 890 960

Źródła:

A. Ohanowicz, J. Górski, *Zarys prawa zobowiązań*, Warszawa 1970, s. 231;

K. Zawada, *Ochrona dłużnika przy przelewie wierzytelności*, ZNUJ 1992/142, s. 16.

G. Sikorski [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, red. M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, LEX/el. 2025.